

IFAU – INSTITUTET FÖR
ARBETSMARKNADSPOLITISK
UTVÄRDERING

Väljer företag bort arbetslösa jobsökande?

Stefan Eriksson
Jonas Lagerström

RAPPORT 2004:3

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) är ett forskningsinstitut under Näringsdepartementet med säte i Uppsala. IFAU ska främja, stödja och genomföra: utvärdering av arbetsmarknadspolitiskt motiverade åtgärder, studier av arbetsmarknadens funktionssätt och utvärdering av effekterna på arbetsmarknaden av åtgärder inom utbildningsväsendet. Förutom forskning arbetar IFAU med att: sprida kunskap om institutets verksamhet genom publikationer, seminarier, kurser, workshops och konferenser; bygga upp ett bibliotek av svenska utvärderingsstudier; påverka datainsamling och göra data lättillgängliga för forskare runt om i landet.

IFAU delar även ut anslag till projekt som rör forskning inom dess verksamhetsområden. Det finns två fasta ansökningstillfällen per år: den 1 april och den 1 november. Eftersom forskarna vid IFAU till övervägande del är nationalekonomer, ser vi gärna att forskare från andra discipliner ansöker om anslag.

IFAU leds av en generaldirektör. Vid myndigheten finns en traditionell styrelse bestående av en ordförande, institutets chef och åtta andra ledamöter. Styrelsen har bl a som uppgift att besluta över beviljandet av externa anslag samt ge synpunkter på verksamheten. Till institutet är även en referensgrupp knuten där arbetsgivar- och arbetstagersidan samt berörda departement och myndigheter finns representerade.

Postadress: Box 513, 751 20 Uppsala
Besöksadress: Kyrkogårdsgatan 6, Uppsala
Telefon: 018-471 70 70
Fax: 018-471 70 71
ifau@ifau.uu.se
www.ifau.se

IFAU har som policy att en uppsats, innan den publiceras i rapportserien, ska seminariebehandlas vid IFAU och minst ett annat akademiskt forum samt granskas av en extern och en intern disputerad forskare. Uppsatsen behöver dock inte ha genomgått sedvanlig granskning inför publicering i vetenskaplig tidskrift. Syftet med rapportserien är att ge den ekonomiska politiken och den ekonomisk-politiska diskussionen ett kunskapsunderlag.

Väljer företag bort arbetslösa jobbsökande?*

av

Stefan Eriksson^a och Jonas Lagerström^b

2004-03-01

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att empiriskt undersöka om en arbetslös jobbsökande har en lägre sannolikhet att bli kontaktad av en arbetsgivare jämfört med en i alla andra avseenden identisk sysselsatt sökande. Vi använder data från Sökandebanken vilken är en sökkanal där AMS erbjuder arbets-sökande, både sysselsatta och arbetslösa, att via Internet skicka in sina personuppgifter och önskemål om de jobb de vill finna. Detta betyder att vi som forskare har tillgång till exakt samma information som företagen använder sig av när de beslutar sig för vilka av de arbetssökande de ska kontakta. Våra resultat visar att en arbetslös sökande har en lägre sannolikhet att bli kontaktad av ett företag. Många företag verkar således betrakta sysselsättningsstatus som en viktig signal för de sökandes produktivitet.

* Denna rapport är en svensk sammanfattning av studien "Competition between employed and unemployed job applicants: Swedish evidence" vilken finns utgiven som ett IFAU working paper. Den läsare som är intresserad av noggranna referenser och en utförligare beskrivning av detaljerna i den empiriska analysen finner detta i den studien. Tack till Susanne Ackum för värdefulla kommentarer, AMS och Claes-Göran Lock för data och till Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering för finansiellt stöd.

^a Nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet, Box 513, 751 20 Uppsala, Stefan.Eriksson@nek.uu.se.

^b Nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet

Innehållsförteckning

1	Introduktion	3
2	En informell teoretisk modell	5
3	Sökandebanken	6
4	Resultat	11
5	Sammanfattning och avslutande kommentarer	15
	Referenser	17

1 Introduktion

Under 1990-talet upplevde Sverige en kraftig ekonomisk kris. Arbetslösheten steg till en början snabbt och det tog åtskilliga år innan den åter började falla mot mer normala nivåer. I Kontinentaleuropa började arbetslösheten stiga redan i slutet av 1970-talet och den har därefter stannat på en hög nivå. Oavsett vilka ekonomiska störningar som orsakade den initiala uppgången i arbetslösheten kvarstår frågan varför anpassningen tillbaka till jämvikt tagit så lång tid.

Ekonomer har försökt förklara detta faktum på en rad olika sätt. Förklaringarna utgår ofta från att det finns någon faktor i lönebildningen som leder till att lönerna hålls kvar på en för hög nivå trots att arbetslösheten borde pressa ned dem. En sådan förklaring utgår från det faktum att företag ofta har ett val mellan att anställa arbetslösa och sysselsätta sökande. Om företagen uppfattar sysselsätta sökande som mer attraktiva att anställa än arbetslösa sökande kan detta medföra att hög arbetslöshet inte får den tillbakapressade effekt på lönerna som krävs för att arbetslösheten skall falla tillbaka till jämvikt. Istället leder företagets konkurrens om de sysselsätta sökande till att lönerna hålls kvar på en för hög nivå.

Ett centralt antagande i denna teori är att arbetslöshet uppfattas som en signal om att den sökande har egenskaper som företagen uppfattar som ofördelaktiga. En förklaring till detta är att företagen tror att det bland de arbetslösa finns ett (litet) antal individer som man betraktar som mycket oattraktiva att anställa, men att det är svårt att särskilja dessa från övriga arbetslösa. En annan förklaring är att företagen tror att arbetslöshet med tiden medför att de arbetslösa förlorar humankapital. Detta kan ske genom att den arbetslöse tappar viktig yrkeskunskap och/eller att sociala färdigheter försämras. Det är rimligt att förvänta sig att arbetsgivare som tror på någon av dessa förklaringar kommer att vara skeptiska till att anställa arbetslösa sökande. Samtidigt ska man komma ihåg att det finns faktorer som motverkar en för stor favorisering av sysselsätta sökande; arbetslösa bör kunna ta ett nytt jobb snabbare och eventuellt också acceptera en lägre ingångslön.

De makroekonomiska implikationerna av att företag väljer att favorisera sysselsätta sökande kan bli betydande. Eriksson och Gottfries (2003) analyserar dessa implikationer i en modell där företagen i sin lönesättning beaktar att lönen påverkar personalomsättningen. Analysen visar att konsekvenserna av att företagen använder sysselsättningsstatus som urvalskriterium blir både en högre jämviktsarbetslöshet och en fördröjd

anpassning tillbaka till jämvikt efter en negativ störning. Förklaringen till dessa effekter är att om många företag föredrar sysselsätta sökande ökar detta sådana sökandes chans att få de jobb de söker. Företagen försöker därför minska de anställdas intresse för att söka andra jobb genom att höja lönerna. I jämvikt leder detta till att arbetslösheten hålls uppe. Numeriska simuleringar visar att dessa effekter har potential att förklara den observerade långsamma återanpassningen av arbetslösheten till jämvikt efter en störning.

Ekonomisk teori säger således att det kan vara rationellt för enskilda företag att föredra att anställa sysselsätta sökande framför arbetslösa sökande och att detta kan vara en viktig förklaring till arbetslöshetens utveckling i Europa. För att vi skall kunna vara säkra på att en ekonomisk teori är korrekt bör dock teorins implikationer kunna verifieras empiriskt. Syftet med denna studie är därför att undersöka huruvida arbetslösa sökande missgynnas i förhållande till i övrigt identiska sysselsätta sökande på den svenska arbetsmarknaden.

I den empiriska undersökningen använder vi oss av Sökandebanken, vilken är en databas med arbetssökande som sedan 1997 tillhandahållits av AMS. I denna databas får alla som är intresserade av att erhålla ett nytt jobb själva, via Internet, lägga in uppgifter om sin utbildning, arbetslivserfarenhet, övriga färdigheter, önskemål om arbete etc. Det innebär att databasen innehåller både arbetslösa och sysselsatta individer. Företag kan sedan söka i databasen efter intressanta arbetssökande. Om ett företag väljer att ta kontakt med en sökande registreras det i databasen.

Det som gör denna databas så intressant för att studera diskriminering är att vi som forskare vet exakt vad arbetsgivarna kan observera om de sökande. Detta gör det möjligt att minimera problemet med så kallad icke-observerbar heterogenitet, vilket ofta är ett stort problem i studier av diskriminering. Om vi på ett korrekt sätt kontrollerar för individernas alla övriga egenskaper, vilka finns i datamaterialet, bör vi kunna isolera effekten av sådana faktorer som arbetslöshet. En annan stor fördel är att databasen inkluderar ett stort antal sysselsatta sökande, något som ofta saknas i många andra datakällor. En nackdel med Sökandebanken är dock att vi enbart kan se vilka arbetssökande som kontaktas och inte vilka som i slutändan anställs. Vi fångar således endast effekten av sysselsättningsstatus på det första steget i anställningsprocessen.

Vi kommer att estimerar modeller dels för sannolikheten att bli kontaktad av en arbetsgivare, dels för antalet kontakter som de arbetssökande erhåller. Resultaten visar att en i alla andra avseenden identisk sökande har en signifikant lägre sannolikhet att bli kontaktad av en arbetsgivare, och erhåller

färre kontakter, om det framgår av databasen att han eller hon är arbetslös. För en typisk arbetssökande faller kontaktsannolikheten med omkring sju procent och antalet kontakter med runt tolv procent. Båda dessa resultat indikerar att svenska arbetsgivare betraktar det faktum att en sökande är arbetslös som en negativ egenskap hos den sökande. Detta ger stöd till de teoretiska förklaringar som försöker förklara hög och ihållande arbetslöshet med att arbetslösa konkurrerar dåligt med de sysselsatta om de lediga jobben. Vi har även funnit stöd för att faktorer som kön och ålder påverkar kontaktsannolikheten, indikerande att diskriminering baserad på kön och ålder också verkar förekomma.

Vårt huvudresultat att arbetslöshet i sig minskar en sökandes chans att bli kontaktad av ett företag stöds även av andra studier. I enkät- och intervju-studier av företagets rekryteringsbeteende finner man vanligen att arbetslöshet, speciellt under långa perioder, uppfattas som negativt av företagen (se exempelvis Agell och Benmarker (2002), Agell och Lundborg (2003), Klingvall (1998), Behrentz och Delander (1996) samt Bewley (1999)). I det fåtal studier som, med främst amerikanska data, direkt försökt skatta sannolikheten att bli anställd finner man också där negativa effekter av arbetslöshet (se exempelvis Blau och Robins (1990) samt Belzil (1996)).

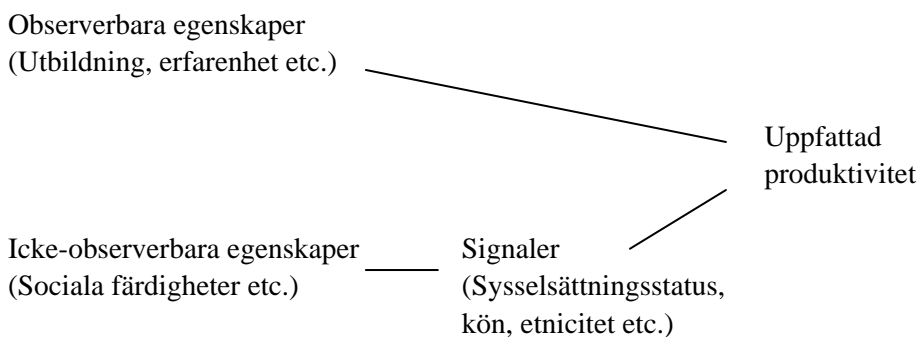
I avsnitt 2 ges en kort teoretisk genomgång av hur sysselsättningsstatus kan tänkas påverka sannolikheten att bli kontaktad av en arbetsgivare. Avsnitt 3 presenterar Sökandebanken. I avsnitt 4 presenteras den empiriska analysen med fokus på uppsatsens huvudresultat. Avsnitt 5 sammanfattar huvudslutsatserna.

2 En informell teoretisk modell

Innan vi övergår till den empiriska analysen kan det vara värdefullt att kort fundera över vad som påverkar valet då en arbetsgivare ska välja en kandidat ur en hög av ansökningar. Om arbetsgivaren har tillgång till fullständig information om de arbetssökandes samtliga produktiva egenskaper skulle detta val givetvis vara mycket enkelt. I verkligheten är det dock osannolikt att arbetsgivaren har tillgång till så uttömmande information. Istället måste valet ske utifrån de uppgifter om de sökande som faktiskt finns tillgängliga. Grovt uttryckt finns det två typer av sådan information som skulle kunna användas. För det första data om alla observerbara egenskaper som direkt påverkar den

sökandes produktiva förmåga såsom exempelvis utbildning och arbetslivserfarenhet. För det andra data om enkelt observerbara faktorer, exempelvis sysselsättningsstatus, kön och etnicitet, som kan fungera som signaler för andra viktiga icke-observerbara egenskaper såsom exempelvis samarbetsförmåga, motivation och andra sociala färdigheter. Ingen av de faktorer som används som signaler borde direkt påverka en potentiell anställds produktiva förmåga men en arbetsgivare skulle kunna tro att dessa faktorer signalerar något om andra icke-observerbara faktorer som faktiskt påverkar produktiviteten. Figur 1 sammanfattar detta resonemang. Linjerna representerar verkliga, eller uppfattade, samband.

Figur 1. Faktorer som påverkar ett företags kontaktbeslut

3 Sökandebanken

Uppsatsen använder sig av data från Sökandebanken vilken är en sökkanal som tillhandahållits arbetssökande av Arbetsmarknadsstyrelsen sedan hösten 1997. Alla arbetssökande, både arbetslösa och sysselsatta, som vill komma i kontakt med en ny arbetsgivare kan registrera sina uppgifter i databasen. Detta kan ske antingen hemifrån via Internet eller på Arbetsförmedlingen. Den arbetssökande får fylla i ett antal dokument med uppgifter om utbildning, arbetslivserfarenhet, språkkunskaper och skriva ett personligt brev samt tala om vilken typ av arbete hon eller han är intresserad av. De arbetsgivare som är registrerade hos Arbetsförmedlingen får sedan söka i databasen efter de arbetssökande man vill kontakta. I princip sker alla sådana kontaktförsök med ett

system av elektroniska brevlådor inom systemet vilket innebär att de registreras i databasen.

Under våren 2001 innehöll Sökandebanken runt 50 000 individer med ett månatligt inflöde på runt 11 000. Alla som loggade in i systemet under perioden 1-12 mars 2001 tillfrågades om de ville delta i en studie om företagets rekryteringsbeteende. Runt hälften valde att delta i studien vilket innebär att det datamaterial studien bygger på består av 8043 arbetssökande. Tabell 1 ger översiktlig deskriptiv statistik av datamaterialet.

Tabell 1. Deskriptiv statistik av datamaterialet (i andelar)

	Alla	Sysselsatta	Arbetslösa
Antalet arbetssökande	8043	3941	3056
<i>Sysselsättningsstatus:</i>			
Sysselsatt	0,49		
Arbetslös	0,38		
Universitetsstuderande	0,08		
Deltar i andra studier	0,04		
Barnledig	0,01		
<i>Högsta slutförda utbildning:</i>			
Grundskola	0,07	0,05	0,12
Gymnasium	0,49	0,51	0,53
Universitet	0,44	0,44	0,35
<i>Arbetslivserfarenhet:</i>			
Ingen	0,15	0,05	0,21
Någon (mindre än 5 år)	0,42	0,45	0,40
Lång (minst 5 år)	0,43	0,50	0,39
<i>Andra kunskaper:</i>			
Chefserfarenhet	0,34	0,42	0,27
Erfarenhet av distansarbete	0,12	0,14	0,11
Forskningserfarenhet	0,05	0,06	0,04
Körkort	0,79	0,83	0,73
Goda datakunskaper	0,74	0,76	0,69
Goda kunskaper i svenska	0,97	0,98	0,96
Goda kunskaper i engelska	0,56	0,58	0,50
Goda kunskaper i tyska, franska eller spanska	0,20	0,20	0,18
<i>Ålder:</i>			
Medel (år)	33,8	34,1	34,0
Ålder 20-25	0,29	0,25	0,28
Ålder 26-35	0,33	0,36	0,29
Ålder 36-50	0,28	0,30	0,29
Ålder 51-	0,10	0,09	0,14
<i>Kön:</i>			
Man	0,51	0,51	0,55
Kvinna	0,49	0,49	0,45
<i>Etnicitet:</i>			
Utländskt namn	0,13	0,12	0,15

	Alla	Sysselsatta	Arbetslösa
<i>Önskad region:</i>			
Stockholm	0,29	0,31	0,26
Uppsala	0,09	0,09	0,08
Södermanland	0,08	0,07	0,08
Östergötland	0,08	0,08	0,08
Jönköping	0,06	0,06	0,06
Kronoberg	0,05	0,05	0,04
Kalmar	0,05	0,05	0,05
Gotland	0,02	0,02	0,02
Blekinge	0,05	0,05	0,04
Skåne	0,19	0,19	0,19
Halland	0,08	0,08	0,07
Västra Götaland	0,18	0,20	0,15
Värmland	0,05	0,05	0,05
Örebro	0,07	0,06	0,07
Västmanland	0,07	0,07	0,08
Dalarna	0,05	0,05	0,06
Gävleborg	0,06	0,05	0,06
Västernorrland	0,04	0,04	0,05
Jämtland	0,02	0,02	0,02
Västerbotten	0,04	0,04	0,04
Norrbottn	0,03	0,03	0,03
<i>Önskat yrke:</i>			
Ledningsarbete (Amsyk 1)	0,03	0,04	0,02
Högutbildade med specialistkompetens (Amsyk 2)	0,28	0,30	0,22
Tekniker och andra med kortare högskoleutbildning (Amsyk 3)	0,29	0,33	0,25
Kontors- och kundservicearbete (Amsyk 4)	0,25	0,27	0,24
Service-, omsorgs- och försäljningsarbete (Amsyk 5)	0,19	0,20	0,19
Arbete inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske (Amsyk 6)	0,02	0,02	0,02
Hantverksarbete inom bygg och tillverkning (Amsyk 7)	0,12	0,12	0,12
Process- och maskinoperatörsarbete, transportarbete m.m. (Amsyk 8)	0,10	0,10	0,11
Arbete utan krav på yrkesutbildning (Amsyk 9)	0,11	0,09	0,13

Notera: Kolumnen alla inkluderar alla sökande även studenter etc. Vårt mått på arbetsmarknads-erfarenhet inkluderar bara arbete i de yrken individen vill hitta ett jobb i vilket förklarar varför några av de sysselsatta är klassificerade som att de inte har någon erfarenhet. Etnicitetsvariabeln bygger på en fråga som ställts till de arbetssökande om de tycker sig ha ett utländskt namn eller inte. Det är möjligt för individer att söka efter arbete i flera regioner och/eller yrken. Detta förklarar varför alla andelar inte summerar till ett.

Från tabell 1 ser vi dels att individerna i Sökandebanken är ganska unga, välutbildade, att en ganska stor andel är kvinnor respektive har utländsk bakgrund och att de söker många typer av jobb fördelade över landet, dels att det finns en mycket stor andel sökande som är sysselsatta vilket är en klar fördel för denna studie.

Vad gäller resultatet av individernas användning av Sökandebanken finns det 7179 kontakter från företag registrerade. Tabell 2 sammanfattar antalet kontakter för de olika delgrupperna.

Tabell 2. Deskriptiv statistik för kontaktförsök från företag

Sysselsättningsstatus	Andel som erhållit minst en kontakt	Genomsnittligt antal kontakter
Alla	0,34	0,89
Sysselsatta	0,41	1,16
Arbetslösa	0,28	0,64
Universitetsstuderande	0,25	0,57
Deltar i andra studier	0,30	0,75

Från tabell 2 är det uppenbart att sysselsatta sökande erhållit betydligt fler kontakter än arbetslösa sökande. Vi kan dock inte utifrån detta faktum dra slutsatsen att det är arbetslösheten i sig som förklarar denna skillnad eftersom, som vi såg i tabell 1, det finns många andra systematiska skillnader mellan dessa båda grupper. Där såg vi att de arbetslösa i genomsnitt har mindre utbildning, mindre erfarenhet och mindre kunskaper i flera andra avseenden också. För att kunna ta reda på om arbetslösheten i sig spelar roll måste vi på lämpligt sätt ta hänsyn till alla dessa andra skillnader.

Innan vi går över till att diskutera den empiriska undersökningen är det viktigt att kort diskutera två begränsningar med det utdrag ur Sökandebanken som används i denna studie. För det första måste vi fråga oss om de individer som valt att delta i studien skiljer sig åt systematiskt från dem som valt att inte delta och hur detta påverkar validiteten av våra resultat för just denna sökanal. Vi har inte tillgång till någon information om den grupp som valt att inte delta i studien och därmed finns en risk för över- eller underskattning av de verkliga effekterna. Det är dock viktigt att betona att det inte existerar någon information om de arbetssökande som företagen har tillgång till som inte vi som forskare också kan observera. Det betyder att givet att vi inkluderat korrekt definierade kontrollvariabler är bortfallet inget stort problem. Om våra kontrollvariabler missar någon väsentlig skillnad mellan grupperna skulle dock detta kunna vara ett problem. Det är dock inte troligt att detta signifikant

påverkar utfallet men detta bör hållas i minnet när man tolkar resultaten. För det andra måste vi fråga oss om de arbetssökande och arbetsgivare som använder Sökandebanken skiljer sig från dem som inte gör det. Detta är viktigt om vi vill använda resultaten från denna undersökning för att dra slutsatser för hela arbetsmarknaden. Jämför vi de sökande i detta datamaterial med andra data över arbetssökande ser man tydligt att den viktigaste skillnaden är att våra sökande är yngre och mer välutbildade. Det är dock svårt att veta hur detta påverkar resultaten. En indikation på att detta troligen inte har en så stor betydelse är att effekten av att vara arbetslös inte signifikant skiljer sig åt mellan olika ålders- och utbildningsgrupper i vårt datamaterial. Vad gäller företagen som använder Sökandebanken kan vi inte vara säkra på att de är representativa för hela arbetsmarknaden eftersom vi bara har tillgång till de erbjudanden som de sökande som valt att delta i undersökning har fått. En genomgång av de kontaktförsök som finns i databasen visar dock att de tycks omfatta många olika regioner och branscher.

4 Resultat

Vi vill nu undersöka om sannolikheten att bli kontaktad av en arbetsgivare, och antalet erhållna kontakter givet att man blivit kontaktad, påverkas av de arbetssökandes sysselsättningsstatus. För att kunna göra detta måste vi ta hänsyn till alla de andra egenskaper som är synliga för arbetsgivarna som använder Sökandebanken. Från avsnitt 2 vet vi att de faktorer som bör spela roll är dels observerbara faktorer som direkt påverkar produktiviteten, dels de observerbara faktorer som arbetsgivaren kan tänkas använda som signaler för andra icke-observerbara faktorer som påverkar produktiviteten. Utöver dessa faktorer är det rimligt att två andra faktorer spelar roll; dels i vilken del av landet och i vilket yrke den sökande vill hitta ett jobb eftersom skillnader mellan olika lokala arbetsmarknader rimligen påverkar utfallet, dels den tid individen har funnits med i Sökandebanken eftersom chansen att bli kontaktad rimligen ökar för den som funnits med länge. Vi inkluderar därför kontrollvariabler för alla dessa faktorer definierade på ett sätt helt analogt med den uppdelning som vi använde när vi presenterade Sökandebanken i avsnitt 3.

Vi estimerar i princip två olika typer av modeller; dels sannolikheten att bli kontaktad minst en gång, dels antalet erhållna kontakter. För att utföra detta använder vi oss av standardmetoder för att skatta sannolikhetsdata respektive

räknedata. För att underlätta tolkningen av resultaten presenteras dock endast OLS skattningarna i tabell 3 nedan.

Tabell 3. Estimeringsresultat för sannolikheten att bli kontaktad av en arbetsgivare respektive antalet erhållna kontakter (OLS estimat)

	Sannolikhet bli kontaktad	Antal kontakter
Sysselsättningsstatus (ref. sysselsatt):		
Arbetslös	-0,031 (0,010)	-0,127 (0,041)
Universitetsstuderande	-0,057 (0,018)	-0,247 (0,073)
Deltar i andra studier	-0,009 (0,023)	-0,008 (0,120)
Barnledig	0,050 (0,050)	-0,029 (0,135)
Observerbara egenskaper som påverkar produktiviteten:		
<i>Högsta slutförda utbildning (ref. grundskola):</i>		
Gymnasium	0,020 (0,016)	-0,132 (0,059)
Universitet	0,052 (0,018)	-0,027 (0,068)
<i>Arbetslivserfarenhet (ref. någon (upp till 5 år)):</i>		
Ingen	-0,029 (0,013)	0,027 (0,048)
Lång (minst 5 år)	0,024 (0,012)	0,141 (0,061)
<i>Andra kunskaper:</i>		
Chefserfarenhet	0,052 (0,011)	0,174 (0,057)
Erfarenhet av distansarbete	0,025 (0,015)	0,147 (0,094)
Forskningserfarenhet	0,005 (0,022)	0,124 (0,136)
Körkort	0,005 (0,012)	-0,037 (0,056)
Goda datakunskaper	0,011 (0,011)	0,002 (0,037)
Goda kunskaper i svenska	0,013 (0,025)	0,034 (0,079)

	Sannolikhet bli kontaktad	Antal kontakter
Goda kunskaper i engelska	0,032 (0,010)	0,161 (0,044)
Goda kunskaper i tyska, franska eller spanska	0,032 (0,013)	0,237 (0,074)
<i>Det önskade jobbets egenskaper:</i>		
Dummyvariabler för region	Ja	Ja
Dummyvariabler för yrke	Ja	Ja
Andra signaler:		
<i>Ålder (ref. ålder 20-25):</i>		
Ålder 26-35	-0,029 (0,012)	-0,270 (0,062)
Ålder 36-50	-0,075 (0,014)	-0,397 (0,075)
Ålder 51-	-0,094 (0,020)	-0,547 (0,090)
<i>Etnicitet:</i>		
Utländskt namn	-0,015 (0,013)	-0,010 (0,071)
<i>Kön:</i>		
Kvinna	-0,046 (0,010)	-0,208 (0,047)
Andra variabler:		
Veckor i databasen	0,010 (0,0003)	0,028 (0,002)
(Veckor i databasen) ²	-0,00004 (0,000002)	-0,00004 (0,00002)
Konstant	0,030 (0,031)	-0,050 (0,113)
Antal observationer	8043	8043
R ²	0,281	0,256

Notera: Referenskategori är en sysselsatt man med ett svenskklingande namn med enbart grundskoleutbildning, viss arbetslivserfarenhet som letar efter ett arbete utan kvalifikationskrav i Stockholm. Inom parentes anges robusta standardfel.

I den första kolumnen ges resultaten för sannolikheten att bli kontaktad. Vi ser att resultatet visar att arbetslöshet i sig betraktas som en negativ egenskap hos arbetssökande. Sannolikheten att bli kontaktad är runt tre procentenheter lägre för en arbetslös sökande jämfört med en i alla andra avseenden identisk sysselsatt sökande och denna effekt är statistiskt signifikant på sedvanliga nivåer. För att få en känsla för storleken på denna effekt kan vi konstruera en ”typisk sökande” och sedan räkna ut hur mycket dennes sannolikhet påverkas av om personen är arbetslös eller inte. Här låter vi den typiska sökanden vara en man i åldern 26-35 år med avslutad gymnasieutbildning, minst fem års arbetslivserfarenhet, svenskklingande namn, körkort, goda kunskaper i data, svenska och engelska som söker ett jobb inom tekniksektorn i Stockholm. En sådan sökande har 45 procents chans att bli kontaktad om han är sysselsatt och 42 procents chans om han är arbetslös. Kontaktsannolikheten verkar alltså reduceras med omkring 7 procent om han är arbetslös. Det bör dock även noteras att för exempelvis en lågutbildad äldre person som söker jobb i en region med svag arbetsmarknad kan den relativa effekten av en tre procentenheters minskning av kontaktsannolikheten vara betydligt större.

I den andra kolumnen ges motsvarande resultat för antalet erhållna kontakter. Vi ser tydligt att resultaten är likartade. En i övrigt identisk arbetslös sökande kontaktades i genomsnitt 0,13 gånger färre. För den ovan definierade ”typiska sökanden” motsvarar det 1,10 kontakter om han är sysselsatt och 0,97 kontakter om han är arbetslös. Det innebär att arbetslöshet i sig verkar medföra en nedgång med 12 procent i antalet erhållna kontakter.

Från tabell 3 kan även tre andra saker noteras. För det första verkar det som om individer som är universitetsstudenter har en lägre sannolikhet att bli kontaktade. En tolkning av detta är att arbetsgivare vill hitta sökande som kan ta ett nytt jobb relativt snabbt. För det andra ser vi att de flesta andra egenskaper som kan förväntas bidra till individens produktivitet ökar sannolikheten att bli kontaktad. För det tredje ser vi att andra faktorer som fungerar som signaler såsom kön och ålder också har ganska starka effekter. Kvinnor och äldre verkar även de möta en lägre sannolikhet att bli kontaktade.

Sammanfattningsvis har alltså arbetslösa sökande en mindre chans att bli kontaktade, och om man blir kontaktad får färre kontakter, än sysselsatta arbetssökande. En del av skillnaden förklaras av att de har mindre utbildning, mindre erfarenhet samt av att de söker i yrken och regioner med ogynnsamma arbetsmarknadsvillkor. Dock är det så att även när vi kontrollerat för alla dessa effekter kvarstår en icke-obetydlig skillnad indikerande att arbetslöshet *i sig*

reducerar den sökandes chanser. Dessa resultat stödjer teoretiska modeller som bygger på att företag uppfattar arbetslöshet *i sig* som något som signalerar ofördelaktiga icke-observerbara egenskaper resulterande i att man, allt annat lika, fördrar att anställa sysselsatta sökande.

5 Sammanfattning och avslutande kommentarer

Ett företag som ska anställa nya medarbetare kan oftast inte med säkerhet avgöra olika sökandes produktivitet innan anställningsbeslutet. Rimligen försöker dock arbetsgivarna att bilda sig en uppfattning om de sökandes färdigheter utifrån all information man har tillgänglig. Sådan information inkluderar vanligen signaler, det vill säga faktorer som företagen tror är korrelerade med icke-observerbara egenskaper som påverkar den sökandes produktivitet. En sådan signal är den sökandes sysselsättningsstatus. Om företagen använder sig av sysselsättningsstatus som ett anställningskriterium kan vi förvänta oss att en arbetslös sökande kommer att ha en lägre sannolikhet att bli kontaktad av en arbetsgivare än en i övrigt identisk sysselsatt sökande. Syftet med denna uppsats har varit att empiriskt undersöka om denna teoretiska implikation är giltig.

Med data från Sökandebanken har vi visat att en arbetslös arbetssökande faktiskt har en lägre sannolikhet att bli kontaktad, och får färre kontakter, än en sysselsatt sökande. Denna effekt kvarstår även efter att vi kontrollerat för en rad andra faktorer som företaget kan observera före kontaktbeslutet. Den empiriska analysen stödjer således slutsatsen att företag, allt annat lika, ibland föredrar att anställa sysselsatta sökande hellre än arbetslösa sökande.

Resultaten i denna studie visar således att arbetslösa jobbsökande missgynnas jämfört med sysselsatta jobbsökande i Sökandebanken. En viktig fråga är om detta gäller även för resten av arbetsmarknaden. Givetvis kan endast ytterligare forskning besvara en sådan fråga men samtidigt är det svårt att *a priori* komma på skäl till varför de arbetsgivare som använder Sökandebanken skulle vara mindre benägna att kontakta arbetslösa än andra företag.

En annan viktig fråga är vilka effekter de mekanismer vi hittat stöd för här har för hela den svenska arbetsmarknaden. Från teoretiska studier vet vi att om effekterna är tillräckligt kraftiga kan vi få betydande effekter men vi vet inte

hur stora effekter som krävs för detta. Utifrån denna studie är det svårt att veta om de effekter vi hittat är tillräckligt kraftiga, speciellt eftersom vi bara studerar diskriminering i en del av rekryteringskedjan för en viss sökkanal. Resultaten antyder dock att dessa effekter kan vara viktiga för att förstå arbetslöshetens utveckling.

Referenser

Agell, Jonas, och Helge Bennis, “Wage Policy and Endogenous Wage Rigidity: A Representative View from the Inside,” Working Paper 2002:12, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, 2002.

Agell, Jonas, och Per Lundborg, “Survey Evidence on Wage Rigidity and Unemployment: Sweden in the 1990s,” *Scandinavian Journal of Economics*, 105 (2003), 15-29.

Behrenz, Lars, och Lennart Delander, “Arbetsgivarnas Rekryteringsbeteende – En Intervjuundersökning,” in SOU 1996:34 ”*Aktiv Arbetsmarknadspolitik: Expertbilaga*,” Expertbilaga till betänkande från Arbetsmarknadspolitiska kommittén, Stockholm, 1996.

Belzil, Christian, “Relative Efficiencies and Comparative Advantages in Job Search,” *Journal of Labor Economics*, 14 (1996), 154-173.

Bewley, Truman F., *Why Wages Don't Fall During a Recession*, Harvard University Press, Cambridge, 1999.

Blau, David M., Philip K. Robins, “Job Search Outcomes for the Employed and Unemployed,” *Journal of Political Economy*, 98 (1990), 637-655.

Eriksson, Stefan, och Nils Gottfries (2003), “Ranking of Job Applicants, On-the-job Search, and Persistent Unemployment,” kommande i *Labour Economics*

Klingvall, Mats, *Arbetsgivarnas Attityder*, Ura 1998:9, Arbetsmarknadsstyrelsen, Solna, 1998.

IFAU:s publikationsserier – senast utgivna

Rapport/Report

- 2003:1** Mörk Eva ”De arbetsmarknadspolitiska programmens effekt på den kommunala skolan”
- 2003:2** Runeson Caroline & Anders Bergeskog ”Arbetsmarknadspolitisk översikt 2000”
- 2003:3** Runeson Caroline & Anders Bergeskog ”Arbetsmarknadspolitisk översikt 2001”
- 2003:4** Calleman Catharina ”Invandrarna, skyddet för anställningen och diskrimineringslagstiftningen”
- 2003:5** Rooth Dan-Olof & Olof Åslund ”Spelar när och var någon roll? Arbetsmarknadsläget betydelse för invandrades inkomster”
- 2003:6** Forslund Anders & Bertil Holmlund ”Arbetslöshet och arbetsmarknadspolitik”
- 2003:7** Fröberg Daniela, Linus Lindqvist, Laura Larsson, Oskar Nordström Skans & Susanne Ackum Agell ”Friåret ur ett arbetsmarknadsperspektiv – delrapport 1”
- 2003:8** Olofsson Jonas ”Grundläggande yrkesutbildning och övergången skola arbetsliv – en jämförelse mellan olika utbildningsmodeller”
- 2003:9** Olli Segendorf Åsa ”Arbetsmarknadspolitiskt kalendarium II”
- 2003:10** Martinson Sara & Martin Lundin ”Vikten av arbetsgivarkontakter: en studie av den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen i ljuset av 70-procentsmålet”
- 2003:11** Hedström Peter, Ann-Sofie Kolm & Yvonne Åberg ”Social interaktion och arbetslöshet”
- 2003:12** Runeson Caroline ”Arbetsmarknadspolitisk översikt 2002”
- 2003:13** Ekström Erika ”Inkomsteffekter av kommunal vuxenutbildning”
- 2004:1** Björklund Anders, Per-Anders Edin, Peter Fredriksson & Alan Krueger ”Education, equality, and efficiency – An analysis of Swedish school reforms during the 1990s”
- 2004:2** Lindell Mats ”Erfarenheter av utbildningsreformen Kvalificerad yrkesutbildning: ett arbetsmarknadsperspektiv”
- 2004:3** Eriksson Stefan & Jonas Lagerström ”Väljer företag bort arbetslösa jobbsökande?”

Working Paper

- 2003:1** Fredriksson Peter & Per Johansson “Program evaluation and random program starts”
- 2003:2** Mörk Eva “The impact of active labor market programs on municipal services”
- 2003:3** Fredriksson Peter & Per Johansson “Employment, mobility, and active labor market programs”
- 2003:4** Heckman James & Salvador Navarro-Lozano “Using matching, instrumental variables and control functions to estimate economic choice models”
- 2003:5** Fredriksson Peter & Bertil Holmlund “Improving incentives in unemployment insurance: A review of recent research”
- 2003:6** Lindgren Urban & Olle Westerlund “Labour market programmes and geographical mobility: migration and commuting among programme participants and openly unemployed”
- 2003:7** Åslund Olof & Dan-Olof Rooth “Do when and where matter? Initial labor market conditions and immigrant earnings”
- 2003:8** Håkansson Christina, Satu Johanson & Erik Mellander “Employer-sponsored training in stabilisation and growth policy perspectives”
- 2003:9** Carneiro Pedro, Karsten Hansen & James Heckman “Estimating distributions of treatment effects with an application to the returns to schooling and measurement of the effects of uncertainty on college choice”
- 2003:10** Heckman James & Jeffrey Smith “The determinants of participation in a social program: Evidence from a prototypical job training program”
- 2003:11** Skedinger Per & Barbro Widerstedt “Recruitment to sheltered employment: Evidence from Samhall, a Swedish state-owned company”
- 2003:12** van den Berg Gerard J & Aico van Vuuren “The effect of search frictions on wages”
- 2003:13** Hansen Karsten, James Heckman & Kathleen Mullen “The effect of schooling and ability on achievement test scores”
- 2003:14** Nilsson Anna & Jonas Agell “Crime, unemployment and labor market programs in turbulent times”
- 2003:15** Hedström Peter, Ann-Sofie Kolm & Yvonne Åberg “Social interactions and unemployment”
- 2003:16** Ekström Erika “Earnings effects of adult secondary education in Sweden”
- 2003:17** Heckman James & Xuesong Li “Selection bias, comparative advantage and heterogeneous returns to education: Evidence from China in 2000”

- 2003:18** Eckstein Zwi & Gerard J van den Berg "Empirical labor search models: A survey"
- 2003:19** Abbring Jaap H & Gerard J van den Berg "A simple procedure for the evaluation of treatment effects on duration variables"
- 2004:1** Frölich Markus, Michael Lechner & Heidi Steiger "Statistically assisted programme selection – International experiences and potential benefits for Switzerland"
- 2004:2** Eriksson Stefan & Jonas Lagerström "Competition between employed and unemployed job applicants: Swedish evidence"

Dissertation Series

- 2002:1** Larsson Laura "Evaluating social programs: active labor market policies and social insurance"
- 2002:2** Nordström Skans Oskar "Labour market effects of working time reductions and demographic changes"
- 2002:3** Sianesi Barbara "Essays on the evaluation of social programmes and educational qualifications"
- 2002:4** Eriksson Stefan "The persistence of unemployment: Does competition between employed and unemployed job applicants matter?"
- 2003:1** Andersson Fredrik "Causes and labor market consequences of producer heterogeneity"
- 2003:2** Ekström Erika "Essays on inequality and education"